

Nieuwsbrief IVN Eemland

februari 2020

Brandganzen in de polder Arkemheen bij Nijkerk. Foto (geknipt) Wim Smeets

Natuuragenda Eemland

- **Zaterdag 1 februari**, vogels tellen met Wim Smeets bij de Westdijk, 9-10 uur, Spakenburg, bij het gemaal. Iedereen gratis welkom. Ook op 7 maart.
  - **Woensdag 5 februari**, voorlichtingsavond paddenwerkgroep, 19.30 uur in De Veenweide, Vedelaarpad 53 in Soest. Aanmelden op padden@ivn-eemland.nl.
  - **Zondag 9 februari**, wandeling door de Korte Duinen, 14.00 uur bij parkeerplaats Zonnegloren, Soesterbergsestraat 125. Aanmelden niet nodig. Voorwandelen vrijdag 31 januari 14.00 uur.
  - **Zaterdag 7 maart**, vogels tellen met Wim Smeets bij de Westdijk, 9-10 uur, Spakenburg, bij het gemaal. Iedereen gratis welkom. Ook op 4 april.
  - **Zaterdag 7 maart**, vroege vogelwandeling, 06.00 uur bij restaurant Buiten in de Kuil, Stulpsewaan Lage Vuursche. Aanmelden niet nodig.
  - **Woensdag 18 maart**, lezing over bijen in het gemeentehuis van Soest, 20.00 uur, [opgeven is noodzakelijk op ivneemlandsecretariaat@gmail.com](mailto:opgeven.is.noodzakelijk@ivneemlandsecretariaat@gmail.com)
  - **Woensdag 25 maart**, **Algemene Ledenvergadering** in clubhuis De Vogelvrienden, Desmond Tutucentrum Molenstraat 5, 20.00 uur. **Twee nieuwe bestuursleden nodig!**
  - **Zondag 19 april**, wandeling naar vogels in de Eempolder, 14.00 uur, start bij Theetuin Eemnes.
  - **Zaterdag 23 mei**, **voorjaarsexcursie, zie verder in deze nieuwsbrief.**
  - **Zaterdag 20 juni**, vrijwilligersmiddag, 16.00-19.00 uur, Museum Soest (plek onder voorbehoud)
- Bekijk de landelijke IVN-krant Stuifmail via [deze link](#). En IVN Natuureducatienieuwsbrief [hier](#).

Nieuws IVN

Geen are maar hectare

- In de vorige nieuwsbrief stond een stuk over vogelgebieden. Daarin werd gesteld dat het om ruim 8700 are in Eemnes zou gaan, maar het werkelijke gebied is ruim 8700 hectare. Het woord area heb ik per ongeluk gelezen als are. Dank aan Jan van Duin voor de opmerkzaamheid hierin. Pvd

Paddenredders gezocht!

Op woensdag 5 februari om 20.00 uur houdt de IVN-Paddenwerkgroep een informatiebijeenkomst in De Veenweide, Vedelaarpad 53 3766 CM, Soest. Oude en nieuwe vrijwilligers en geïnteresseerden zijn van harte welkom. Meedoen kan vanaf circa 8 jaar (tot 12 jaar onder begeleiding). Aanmelden kan op de bijeenkomst of via e-mail op padden@ivn-eemland.nl of bij de coördinator Tim de Wolf (06-22083997).

- Sinds 2011 zet de werkgroep padden over op plaatsen waar er anders veel zouden worden doodgereden. Vrijwilligers zijn hard nodig. Door een paar weekjes één of meer avonden per week te helpen kun je al honderden padden redden! In sommige jaren zijn meer dan 2000 padden overgezet!

- Van februari tot eind april, afhankelijk van de temperatuur en neerslag, ontwaken de padden uit hun winterslaap.

Zij trekken dan van hun droge winterslaapplaats naar poel of sloot om te paren en om eieren af te zetten. Tijdens deze paddentrek worden duizenden dieren doodgereden op plaatsen waar verkeerswegen de route van winter- naar zomerverblijf doorsnijden. De pad, net ontwaakt, is met de lage temperatuur nog erg langzaam. De kans dat het dier de overkant levend bereikt is klein. Op strategische punten worden schermen in de berm geplaatst en emmers ingegraven. Die voorzieningen weerhouden de padden ervan om zelf over te steken zodat ze door de vrijwilligers veilig naar de overkant kunnen worden gebracht. Ook waar geen voorzieningen zijn, zetten mensen dieren over de weg. Zo kunnen veel paddenlevens worden gered.

Foto Jelger Herder

- Padden zijn nuttige dieren. Ze hebben hun plaats in de voedselketen. Ze eten ontzettend veel insecten en vormen zo bijvoorbeeld een milieuvriendelijke garantie voor een zomer zonder al te veel muggen.

- De paddentrek vindt plaats in de avonden, in een periode van enige weken. Meestal zijn er vier piekdagen, op die avonden gaan honderden padden aan de wandel. De aantallen worden bijgehouden op tellijsten die landelijk worden verwerkt door RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland). De resultaten zijn te zien op www.padden.nu. Met deze gegevens krijgen we beter inzicht in het gedrag van de padden en hun aantal. Op genoemde website heeft de Paddenwerkgroep Soest een eigen afdeling. Op www.ivn.nl/afdeling/eemland/padden is ook nadere informatie te vinden.

- De Paddenwerkgroep is actief op de Wieksloterweg en Insingerstraat in Soest. In de Wieksloterweg zijn faunapassages maar deze zijn nog niet voldoende

Foto Peter Tebbens

geflankeerd door obstakels om de dieren ook daadwerkelijk naar deze tunnels onder de weg te dirigeren. Hulp blijft dus nodig.

Foto Tim de Wolf

Duurzaamheidswerkgroep/Eetbaar Soest

- Op zaterdag 15 februari wordt vanaf 15.00 uur een excursie gehouden naar de Eemweideboerderij van Wytze Nauta, een heel onconventionele boer in de polder tussen Soest en Amersfoort. Hij ontwikkelt onder meer een nieuw kippenras, De Vredelinger (zie foto). Wij mogen op bezoek om te kijken hoe je op een klein stuk land heel mooi voedsel kan produceren.
  - De afgelopen twee lentes hebben Wim en Harry een zeer geliefd moestuincursus voor beginners gegeven. Misschien ook dit jaar - als er interesse is? Stuur een mail aan duurzaamheid@ivn-eemland.nl als je geïnteresseerd bent!
  - Wij hebben ook een Kern-met-Pit-beurs gekregen. Ook reden om te vieren - we hebben een beurs van 1000 euro gekregen voor de nieuwe Notentuin in Boomgaard Soestdijk (die we in november hebben aangeplant). Er is meer informatie op www.EetbaarSoest.nl over de workshops en over alles wat we doen. Deze activiteiten zijn nog steeds gratis - laat ons weten of je komt op: info@eetbaarSoest.nl!
- Groeten, Göran Christiansson en Wim Kok

Vredelinger kippen bij boer Wytze Nauta.

Voorjaarsexcursie

- De voorjaarsexcursie **voor leden en donateurs van IVN Eemland** is gepland op zaterdag 23 mei 2020. We gaan o.a. naar een bijzonder natuurgebiedje én op pad in een gedeelte van de Millingerwaard met fantastische gidsen. De leden van werkgroep Excursies zijn razend enthousiast over de samenwerking met deze gidsen, het wordt een topdag.
- Aanmelden voor de excursie mag vanaf nu, nadere info volgt.
- Aanmelden bij Corry Heus via excursies@ivn-eemland.nl

Graag daarbij aangeven:

- Met hoeveel personen kom je?
- Zijn de deelnemers lid of donateur?
- Kom je met eigen vervoer of wil je meerijden?
- Kunnen er passagiers meerijden en zo ja, hoeveel?
- Je telefoon en/of 06-nummer
- Heb je belangstelling voor een gezellige 'nazit'?

Meer informatie volgt

Beleef de natuur

Lezing over bijen in het gemeentehuis van Soest

● Het IVN Eemland en Imkersvereniging Eemkwartier hebben in samenwerking met de gemeente Soest een lezing voorbereid over bijen op woensdag 18 maart 2020 in het gemeentehuis van Soest. De lezing wordt gegeven door Pieter van Breugel en begint om 20.00 uur.

● In ons land komen naast de bekende honingbij meer dan driehonderd soorten bijen voor. We noemen ze wilde bijen, omdat ze hier inheems zijn, dus 'in het wild' voorkomen. Veel van deze soorten zijn gespecialiseerd op bepaalde planten en worden sterk bedreigd. De ruim twintig soorten hommels rekenen we ook tot onze wilde bijen. Hommels vormen kolonies met vele dieren in één nest. De meeste inheemse bijen doen echter alles alleen en heten daarom solitaire bijen. Omdat ze ons niet steken en dus niet lastig zijn, zijn ze onbekend. Vele van deze soorten zijn gespecialiseerd op bepaalde planten en worden sterk bedreigd door de negatieve invloed van de mens op de flora. De bijen worden vaak genoemd naar hun uiterlijk of gedrag.

● Pieter van Breugel is fotograaf en auteur van de *Basisgids wilde bijen* en *Gasten van Bijenhotels*. Hij houdt zich al jaren bezig met het bestuderen van deze dieren en met het aanbieden van nestgelegenheden. Hij geldt intussen als een autoriteit en zal uit eigen ervaring putten en aan de hand van werkelijk unieke opnames een inkijkje geven in de wonderlijke insectenwereld.

Hij geeft informatie over hoe men bijen in de eigen tuin beter kan bekijken en helpen aan nestgelegenheden en voedsel. Daarbij gaat het over de vele inheemse soorten bijen en wespen, die mensen niet lastig vallen, die niet steken, niet in kolonies leven, maar die wel onze bloemen bestuiven en luizen, vliegen, rupsen en andere lastige dieren wegvangen. Wolbijen, behangersbijen, metselbijen, goudwespen en vliegendoders zullen minder geheimen hebben na deze avond.

● **woensdag 18 maart 2020 om 20.00 uur**

Locatie: Gemeentehuis Soest Raadhuisplein 1, Soest.

De zaal is open vanaf 19.30 uur.

De lezing start om 20.00 uur en duurt inclusief pauze uiterlijk tot 22.00 uur.

De toegang is gratis.

● Aanmelden voor deze lezing is noodzakelijk. U kunt zich tot 17 maart 2020 aanmelden door een mail te sturen naar: ivneemlandsecretariaat@gmail.com

Wolbij. Foto Jaap van den Berg

Beleef de natuur

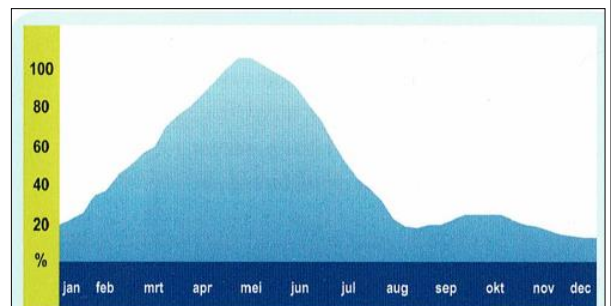
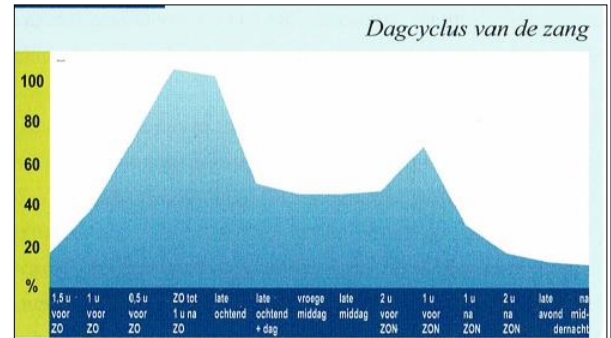
BIOLOGISCHE MOMENTJES

Vogelzang

Waarom zingen vogels? Vroeger was dat voor de religieuze mens duidelijk: om God te loven met hun lied. Later werd de opvatting populair dat vogels zingen om mensen te behagen. Inmiddels heeft de wetenschap ontdekt dat vogels zingen om twee redenen:

- 1. Om hun territorium te verdedigen tegenover soortgenoten. Het territorium is het voedselgebied van de vogel, dat is niet hetzelfde als het gebied waar het paartje broedt. Het mannetje zingt niet vanuit het midden van dit territorium. Meestal kiest een vogel vier of vijf zangposten aan de buitenkanten om het gebied goed af te bakenen. Het zingen is in dit geval 'schelden naar de burens'.
- 2. Om een partner te lokken en te binden: vocaal flirten.
- Hetzelfde zangtype dient dus twee doelen. Maar er zijn ook vogels met een aparte territoriumzang en een aparte liefdeszang, bedoeld voor het vrouwtje. Dit laatste type is vaak een fluisterzang, een zeer zachte zang die alleen in de paartijd en vlak in de buurt van het vrouwtje wordt voortgebracht. Voorbeelden zijn de staartmees en de gaai. Maar vogels zingen ook in de winter, ook in groepen zoals mussen, spreuwen en vinkachtigen. Daarom is er inmiddels een derde reden ontdekt. En een vierde.
- 3. Zingen heeft een sociale functie
- 4. Vogels zingen voor het plezier in het zingen.

● Vogels zingen als het licht wordt. Daardoor wordt het mannelijk hormoon testosteron geproduceerd, een prikkel waardoor hij gaat zingen. De vroege vogels beginnen al voordat het licht is, anderhalf uur voor zonsopgang: patrijs, veldleeuwerik, gekraagde roodstaart. De laatste is vaak de eerste. Pas daarna, een

Jaarcyclus van de zang

Bron: Vogelzang van Nederland. Dick de Vos en Luc de Meersman, Uitgeverij KNNV, 2013. Met cd.

De roep van de kerkuil is een hees 'schrrw' of 'schriww' soms stijgend in toon. In de vlucht eindigt deze zang tot een soort raspand geluid. Het antwoord van het vrouwtje is vaak meer stijgend van toon en klinkt water zachter. Foto Wim Smeets

bijvoorbeeld duiven. De syrinx zit helemaal onderaan de luchtpijp waar deze splitst in de beide bronchiën die naar de longen leiden.

● Vogels kennen ook een roep. Soms valt die samen met de zang (bv de buizerd). De roep is maximaal drie lettergrepen of elementen lang. De roep is om te lokken, agressie te tonen, te bedelen of alarm te slaan.

Sleedoornpagete Soest, het wel en wee anno 2020

januari 2020, door Violet Middelman

De afgelopen dagen gingen we met meerdere enthousiaste mensen op zoek naar de eitjes van de sleedoornpagete, een bedreigde dagvlinder die in Soest voorkomt.

- Waarom zoeken naar eitjes, midden in de winter? De volwassen vlinders (de imago's) leven aan het eind van de zomer een redelijk verborgen bestaan in de toppen van (voornamelijk berken)bomen. De beste manier om te monitoren hoe het met een populatie gaat is om in de winter naar de eitjes, ter grootte van een speldenknop, te zoeken op de kale takken van sleedoorpstruiken.

- Waar we ooit maar 15 eitjes telden, hadden we er de afgelopen jaren steeds meer en meer gevonden. Behalve vorig jaar, toen was er duidelijk een afname in het aantal eitjes zichtbaar.

- Ook dit jaar gingen we weer op zoek naar de eitjes van de sleedoornpagete. Op zaterdag 18 januari gingen we op zoek bij de locatie midden in Soest, waar het ooit allemaal begonnen is. Op zondag 19 januari

zochten we in de middenberm van de Koningsweg. Na twee dagen zoeken met 2 mensen van De Vlinderstichting en met een flinke groep vrijwilligers uit Soest, maar ook elders uit het land, kwamen we tot 112 eitjes. Beduidend minder dan de afgelopen jaren.

- Beide dagen was er koek en zopie voor de aanwezigen, en tussen de middag een heerlijke bak soep bij een warme kachel met zicht op talloze vogels in een tuin aan de Wieksloot. Dank voor de gastvrijheid Corry!

- Op zondag 26 januari hebben Remco en ik eerst op de voormalige vliegbasis Soesterberg gezocht naar eitjes, maar helaas niets gevonden. 's Middags gingen we met een aantal anderen op zoek naar eitjes bij de volkstuintjes op de Zuidelijke Eng, maar troffen daar in tegenstelling tot de afgelopen 2 jaar geen eitjes aan. Iets verderop vonden we bij de tuin van Tony 27 eitjes, waar we er vorig jaar voor het eerst 3 eitjes hadden aangetroffen. Toch nog een locatie die dit jaar hoger scoorde dan de vorige jaren, hoera!

- Enorm dank aan iedereen die weer heeft helpen zoeken, en natuurlijk ook aan degenen die bramen hebben gesnoeid!

- Zie voor meer info over het wel en wee van de sleedoornpagete in Soest <https://vlinderseemland.nl/dagvlinders/sleedoornpagete-2/2020overzicht.html>

- Wil je meer info, mail dan naar info@vlinderseemland.nl

